

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 672/2017-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. novembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., Lazaretská 12, Bratislava, zastúpenej obchodnou spoločnosťou PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA spol. s r. o., Masarykova 13, Prešov, v mene ktorej koná advokát JUDr. Patrik Palša, pre namietané porušenie jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 459/2016 zo 6. júna 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 14. septembra 2017 sa obchodná spoločnosť Petit Press, a. s., Lazaretská 12, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), domáhala vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jej v záhlaví označených základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 459/2016 zo 6. júna 2017 a ktorým by napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Napadnutý rozsudok krajského súdu bol vydaný v konaní o ochranu osobnosti začatom na základe návrhu [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľka“) doručeného Okresnému súdu Trebišov (ďalej len „okresný súd“) ešte v roku 2002, ktorým sa proti sťažovateľke (vystupujúcej v procesnom postavení odporcu v 1. rade) ako vydavateľke denníkov košický denník Korzár a Zemplínsky denník a týždenníka Roľnícke noviny domáhala uverejnenia ospravedlnenia v týchto periodikách a náhrady nemajetkovej ujmy v sume 9 958,18 € (300 000 Sk) v súvislosti s článkom „Konateľka spoločnosti [REDAKOVANÉ] sa dostala viackrát do rozporu so zákonom“ uverejneným v týchto denníkoch 30. januára 2002 a s článkom [REDAKOVANÉ] vytunelovala do vlastnej firmy“ uverejneným v tomto týždenníku 31. januára 2002, ktoré sťažovateľka napísala o navrhovateľke „bez predchádzajúceho preverenia si obdržaných informácií a bez jej autorizácie. Články obsahovali nepravdivé, skreslené informácie, akési polopravdy o jej osobe [REDAKOVANÉ] tak, aby preukazovali protiprávnosť jej konania.“. Navrhovateľka v priebehu konania tvrdila, že „pod vplyvom článkov, ktoré o kauze [REDAKOVANÉ] začali vychádzať v máji 2001 sa zmenilo správanie občanov v obci aj v regióne voči nej o stoosemdesiat stupňov. Kým dovtedy ako dlhoročná funkcionárka na družstve požívala všeobecnú úctu a jej slovo malo váhu, teraz sa od nej väčšina občanov odvrátila a ona sa tak dostala na okraj spoločnosti. Články z konca januára 2002 boli obrazne povedané poslednou kvapkou v pohári, ktorý

pretiekol. V nich totiž odporcovia uviedli, že sa dopustila minimálne troch trestných činov. Písali to ako hotovú vec, hoci v daný deň ona bola len obvinenou v trestnom konaní a v konečnom dôsledku bola odsúdená len pre dva trestné činy. Z trestného činu podvodu bola oslobodená. Tým odporcovia nedodržali zásadu prezumpcie neviny. Po obci sa pod vplyvom článkov rozšíril názor, že ona je majiteľkou súkromnej firmy, ktorá vytunelovala [REDACTED]. Pritom ona je len konateľkou spoločnosti [REDACTED]. Majiteľom je pán [REDACTED]. Vôbec titulok článku je chybný, lebo ona nie je konateľkou spoločnosti [REDACTED], táto spoločnosť ani neexistuje... Občania si... články vyložili tak, ako chceli odporcovia. Začali za ňou pokrikovať, že sa má dobre, lebo im ukradla ich majetky. Označili ju za zlodejku... Ľudia jej prestali zdravieť. Otrávil jej psov, rozbili okná na dome. Starosta Obce [REDACTED] pri osobných stretnutiach jej vulgárne nadával... Nakoniec sa rozhodla pre odchod z obce“, avšak po presťahovaní do iného okresu si kvôli uverejneným článkom nedokázala nájsť, resp. udržať prácu, až napokon „odišla do predčasného starobného dôchodku, čo malo pre ňu nepriaznivý finančný dopad. Tiež to malo na ňu psychický dopad. Dostala sa úplne na dno. Rezignovala v hľadaní si inej práce. Liečil ju syn, ktorý je psychiater. On jej pomáhal morálne, podporoval ju. Rozpadol sa jej vzťah s priateľom N.“.

3. Sťažovateľka sa v priebehu konania bránila tým, že nezneužila „svoje ústavné právo informovať verejnosť o veciach verejného záujmu... v neprospech navrhovateľky. Oba články (ich obsah je totožný) prezentovali stav začatia trestného konania voči navrhovateľke na základe informácií od orgánov činných v trestnom konaní. Informácie skutkového charakteru boli uverejnené citáciou z unesenia o vznesení obvinenia. Informácie tak boli pravdivé, hoci nie presné. Podľa odporcu v 1. rade novinári môžu zjednodušovať alebo aj preháňať, ak neprekročia stanovenú mieru tolerancie, k čomu v danom konkrétnom prípade nedošlo. Je nemožné trvať na absolútnej presnosti skutkových tvrdení. Významné je, aby celkové znenie určitej informácie zodpovedalo pravde. Informovať verejnosť o trestnom stíhaní osoby nie je zasiahnutím do jej osobnostných práv. Prezumpcia neviny je procesná zásada trestného konania, ktorá nebráni médiám legitímne informovať o trestnom stíhaní osoby. Výroky, ktoré len vyjadrujú stav podozrenia zo spáchania trestného činu neporušujú prezumpciu neviny. Podľa odporcu v 1. rade v čase vydania oboch článkov... už boli vzťahy

medzi navrhovateľkou a spoluobčanmi dávno narušené a to práve pod vplyvom jej negatívneho konania.“.

4. Bližšie neoznačeným rozhodnutím okresný súd konanie o návrhu navrhovateľky prerušil z dôvodu súbežne vedeného trestného konania proti navrhovateľke, keďže *„výsledok trestného konania, či je alebo nie je vinná, potreboval... ako základný dôkaz pre konečné vyhodnotenie dôvodnosti jej návrhu v občianskoprávnom konaní. Nebolo prípustné, aby konajúci súd rozhodol o jej žalobe, kým nemal definitívny výsledok trestného konania. V prípade úplného oslobodenia navrhovateľky spod obžaloby prokurátora totiž jej žaloba na ochranu osobnosti by sa javila v celkom inom svetle ako v terajšej situácii.“.*

5. Rozsudkom č. k. 11 C 127/2013-95 z 27. apríla 2016 okresný súd rozhodol, že sťažovateľka je povinná zaplatiť navrhovateľke z titulu nemajetkovej ujmy sumu 2 000 € do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V rámci vykonaného dokazovania (s. 2 až 6 uvedeného rozsudku) totiž zistil, že rozsudkom Okresného súdu Košice-okolie sp. zn. 2 T 67/2002 zo 16. apríla 2009 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8 To 422010 zo 7. marca 2011 bola navrhovateľka *„právoplatne uznaná vinnou zo spáchania trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 255 ods. 1 Tr. zákona v bode A/ a zo spáchania trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 255 ods. 2 Tr. zákona v bode B/... Podľa § 266 písm. a) Trestného poriadku súd právoplatne oslobodil [REDAKOVANÉ] spod skutku... nakoľko nebolo dokázané že sa stal skutok pre ktorý je obžalovaná stíhaná... Menovaná bola za spáchanie trestných činov odsúdená na trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní 3 rokov... Trest bol [REDAKOVANÉ] ako účastníčke amnestie prezidenta republiky odpustený.“.* Po vykonaní testu proporcionality (s. 9 až 11 uvedeného rozsudku) okresný súd dospel k záveru, že *«v danom prípade nebola dodržaná proporcionalita medzi právami oboch strán. Odporca v 1. rade neoprávnene zasiahol do osobných práv navrhovateľky uvedením nepresných údajov, ktoré síce získal z hodnoverného zdroja (polícia), ale v novinách ich uviedol skreslene. Odporcovi nič nebránilo napísať článok v januári 2002 tak, aby zodpovedal vtedajšej situácii. Situácia bola taká, že navrhovateľka nebola v daných dňoch ani obžalovaná z trestných činov, o ktorých už odporca písal ako o skutkoch, ktoré jednoznačne spáchala. Odporca pritom*

vedel predvídať následky uverejnenia článkov, pretože o danej kauze už písal dlhšie obdobie. Je pravdou, že médiám je daná istá možnosť prehánania a zveličovania. Tá má však tiež svoje hranice a tie boli v danom prípade jednoznačne prekročené. Odporca v I. rade nepodal v článkoch skutkové informácie, ale namiesto toho vyslovil svoje hodnotové úsudky, ktoré boli spôsobilé navrhovateľku poškodiť, k čomu aj došlo (prestáhovala sa, prišla o nové zamestnanie, bola psychiatricky liečená). Súd tak uznal argumenty navrhovateľky za dôvodné... Pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy žiadanej navrhovateľkou v sume 10.000,- € vzal súd v úvahu skutočnosť, že nielen sporné články z januára 2002 spôsobili zmenu v kvalite života navrhovateľky. Tá sa zhoršila vlastne od prepuknutia celej tzv. „[REDAKOVANÉ]“, čo sa stalo v máji 2001. Situácia postupne gradovala a bola završená spornými článkami z konca januára 2002... Obsah dotknutých článkov vyznel tak, že informácie o jej osobe boli skresľované a tendenčne prejavené, hoci boli čerpané z oficiálnych pravdivých zdrojov. Bežný čitateľ si podľa posledných článkov mohol vytvoriť jednoznačný názor o vine navrhovateľky (ktorá vina v tom čase ešte nebola vôbec istá). Je pritom jedno či išlo o ľudí, ktorí boli priamo dotknutí touto kauzou (najmä členovia družstva) alebo ju sledovali od počiatku (lebo napr. poznali navrhovateľku) alebo išlo o občanov, ktorí o veci nič nevedeli a zaregistrovali len tie posledné články. To, že navrhovateľka bola v konečnom dôsledku skutočne odsúdená v podstate pre publikovanú trestnú činnosť našlo odraz v znížení žiadanej náhrady, že jej súd nepriznal celú ňou požadovanú sumu odškodnenia.». Okresný súd zároveň vo zvyšnej časti týkajúcej sa uverejnenia ospravedlnenia návrh navrhovateľky voči sťažovateľke zamietol, „nie však z dôvodu, že jej tento spôsob ochrany osobnosti nepatrí. Súd ustálil, že nárok na ospravedlnenie je právne relevantný, teda daný. Avšak vzhľadom na osobitosti jej prípadu, že sa pred viac rokmi a na ďaleko odsťahovala z miesta trvalého bydliska, teda z prostredia kde daná kauza pred 14 rokmi rezonovala, súd zhodnotil, že ospravedlnenie v ňou žiadaných regionálnych periodikách je neefektívne. To práve pre odstup času a vzdialenosť jej terajšieho pobytu na strednom Slovensku.“.

6. Proti uvedenému rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom namietala, že „z vykonaných dôkazov došiel súd k nesprávnym skutkovým zisteniam“, pretože „z vykonaného dokazovania vo vzťahu k vzájomnému stretu

rovnocenných ústavných práv účastníkov tohto konania vyplynulo, že sme pravdivo informovali o prebiehajúcom trestnom konaní, čoho relevantným podkladom bola informácia Polície SR daná podľa ust. § 8a vtedy platného Trestného poriadku“. V tejto súvislosti poukázala aj na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 83/01 z 24. januára 2002, v zmysle ktorého prezumpciu nevinu neporušujú také výroky, ktoré len vyjadrujú stav podozrenia zo spáchania trestného činu. Keďže podľa názoru sťažovateľky „súd prvej inštancie nemal právny dôvod na uloženie povinnosti nárokovaného ospravedlnenia, neexistuje zákonný dôvod ani na priznanie sekundárneho nároku – nemajetkovú ujmu v peniazoch“, ktorá „bola súdom prvej inštancie priznaná, no nesprávne a nezákonne, keďže absentuje reálny skutkový a právny dôvod“.

7. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (účinného od 1. júla 2016) potvrdil. Podľa názoru krajského súdu okresný súd „*pri posúdení toho, či došlo k zásahu do osobnostných práv žalobkyne, správne zvážil a vyhodnotil stret dvoch rovnocenných ústavných práv účastníkov konania, a to v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou Ústavného súdu SR:*

- prezumpcia nevinu sa neobmedzuje len na trestné konanie, v ktorom sa má rozhodnúť o vine toho, proti komu sa konanie vedie, ale má širší dosah (PL. ÚS 12/98)

- aj nevhodné výroky orgánov prípravného trestného konania, ktoré by sa v podstate rovnali vysloveniu viny trestne stíhanej osoby, by mohli porušiť prezumpciu nevinu, a to najmä vtedy, pokiaľ by napríklad podnietili verejnosť uveriť, že trestne stíhaná osoba je vinná, a prejudikovali by hodnotenie faktov kompetentným súdom (III. ÚS 116/01)

- prezumpciu nevinu neporušujú také výroky, ktoré vyjadrujú stav podozrenia zo spáchania trestného činu (... III. ÚS 83/01...) – žalovaní tento ústavný rámec nedodržali...

Podľa odvolacieho súdu... ospravedlnenie už v súčasnej dobe neprichádza do úvahy, lebo navrhovateľka podala žalobu na ochranu osobnosti pred 14 rokmi a pred viac rokmi sa d'aleko odsťahovala z miesta trvalého bydliska (Banskobystrický kraj), teda daná kauza spreď 14 rokov už nerezonuje a ospravedlnenie v ňou žiadaných regionálnych periodikách je neefektívne, a to aj so zreteľom na náklad Roľníckych novín.

Súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu skúmal kontext miery intenzity porušenia základného práva na ochranu osobnosti navrhovateľky so slobodou prejavu a právom na informácie a vo svojom rozsudku vyjadril zákonné požiadavky proporcionality uplatňovania týchto práv, ako aj ich obrany so zreteľom na všetky závažné okolnosti konkrétneho prípadu, preto vo všetkých výrokoch bol rozsudok potvrdený.“

V súvislosti s amnestiou prezidenta krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku navyše poukázal na to, že *«z odôvodnenia uznesenia NS SR z 21. novembra 2014 nesporne vyplýva, že zahľadenie odsúdenia spojené so zákonnou fikciou neodsúdenia (rozhodnutie sa týka navrhovateľky) znamená okrem iných dôsledkov spojených s bezúhonnosťou určitej osoby, že vo výpise z registra trestov sa jej zahľadené odsúdenie už neuvádza, v oblasti trestno-právnej zanikajú nepriaznivé následky spojené s odsúdením páchatel'a. Potom treba vychádzať z toho, že neexistuje odsúdenie „ktoré by bolo dôvodom priťažujúcej okolnosti alebo recidívy trestnej činnosti a zahľadením odsúdenia s fikciou neodsúdenia môže taká osoba preukazovať stav svojej bezúhonnosti“... Odpadnutie prekážky odsúdenia teda môže viesť k vzniku alebo k obnoveniu takých právnych vzťahov a práv, ktoré občan nemohol nadobudnúť alebo sa im nemohol dožadovať, pokiaľ u neho existovala prekážka odsúdenia páchatel'a.»*

8. S uvedenými závermi krajského súdu sťažovateľka nesúhlasí a opakuje argumenty, ktorými sa bránila v konaní pred všeobecnými súdmi, v sťažnosti namieta, že *„myšlienková konštrukcia odôvodnenia rozsudkov všeobecných súdov“ nekorešponduje s právnym názorom ústavného súdu vysloveným v náleze sp. zn. III. ÚS 83/01 z 24. januára 2002. Podľa jej názoru „prípadný negatívny zásah, ktorý v žalobe opisuje žalobkyňa a ktorý súdy považovali bez ďalšieho za preukázaný, predsa nevyvolalo to, že o tom informovali médiá, v danom prípade tlačou, ale to, že na základe rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní voči žalobkyni bolo vedené trestné konanie, ktoré nakoniec skončilo uznaním viny a uložením primeraného trestu za spáchanie trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku a za poškodenie [REDAKOVANÉ] o celkovú hodnotu hnutel'ného a nehnuteľného majetku v celkovej sume 16.323.669,- Sk. Iste nič na tom nemení ani následná amnestia prezidenta, na ktorú v prekvapujúcich súvislostiach vo svojom rozsudku poukazuje odvolací súd. Podľa rozhodovacej súdnej praxe nemožno*

priznať právo na ochranu osobnosti osobe, ktorá koná protispoločensky. Amnestia predsa nespôsobuje, že dané protispoločenské konanie spätne už protispoločenským nie je... Súdny rozhodli na základe nesprávneho právneho posúdenia veci... a odňali nám tak naše základné ústavné právo na slobodu prejavu a spravodlivý súdny proces... Súdny... nesprávne vyhodnotili právnu vec, keď ju neúplne a nedostatočne podriadili pred rozhodnutím tzv. testu proporcionality, ktorý sa síce čiastočne pokúsil súd prvej inštancie vykonať, no prijal nesprávny právny záver. Možno uviesť, že odvolací súd až účelovo (zámerne zjednodušene vyvodzoval kľúčové závery na potvrdzujúce rozhodnutie... Všeobecné súdy priznali žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 2 000 EUR za situácie, kedy preukázateľne podľa obsahu spisu nedošlo zo strany žalobkyne k preukázaniu príčinnej súvislosti medzi obsahom článku a existujúcou povest'ou žalobkyne. Takýto prístup všeobecných súdov v konaní a rozhodovaní vo veci ochrany osobnosti a o prípadnom zásahu do osobnostných práv nenesie znaky spravodlivého procesu, absentujú jasné, určité a zrozumiteľné dôvody priznania nemajetkovej ujmy, teda rozsudok nesie znaky arbitrárnosti... Odvolací súd zákonným spôsobom neodstránil nedostatky postupu súdu do okamihu vyhlásenia konečného rozhodnutia odvolacím súdom. Týmto postupom súdu došlo k znemožneniu, odňatiu a v neposlednom rade sťaženiu realizácie procesných práv strany sporu, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov právnom chránených v konaní, teda k odňatiu možnosti konať pred súdom zákonom stanoveným spôsobom.“

II.

9. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd (každý) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

10. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

11. V nadväznosti na uvedené ústavný súd opakovane judikuje, že pri uplatňovaní tejto právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

12. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 22/03).

13. Do obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami,

argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

14. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že jeho úlohou v tomto konaní bude posúdiť, či v spore o ochranu osobnosti krajský súd napadnutým rozsudkom ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom rozhodol o odvolaní sťažovateľky ako vydavateľky denníkov košický denník Korzár a Zemplínsky denník a týždenníka Roľnícke noviny, ktorej slobodu prejavu a právo vyhľadávať a rozširovať informácie garantuje čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, proti rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým jej v súvislosti s uverejnením inkriminovaných článkov 30. januára 2002 a 31. januára 2002 uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľke náhradu nemajetkovej ujmy z titulu zodpovednosti za neprípustný zásah do jej osobnostných práv garantovaných čl. 19 ústavy, v zmysle ktorého každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena; každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života; každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.

15. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu pritom vyplýva, že podstatou rozhodovania o väčšine obdobných právnych sporov je hľadanie vyváženého vzťahu medzi ústavou garantovaným právom na ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti na jednej strane a slobodou prejavu a základným právom na informácie na strane druhej. V tejto súvislosti ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd (resp. ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách) treba riešiť prostredníctvom zásady ich spravodlivej rovnováhy (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 22/06, m. m. PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07). Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 7/96).

16. Aj podľa judikatúry ESĽP, ktorú ústavný súd konštantne zohľadňuje vo svojej rozhodovacej činnosti, sloboda prejavu predstavuje jeden zo základných pilierov

demokratickej spoločnosti a jednu zo základných podmienok jej rozvoja a seberealizácie jednotlivca. Uplatňuje sa nielen vo vzťahu k „informáciám“ a „myšlienkam“, ktoré sa prijímajú priaznivo, resp. sa pokladajú za neurážlivé a neutrálne, ale aj k tým, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva. Vyžaduje si to pluralizmus, znášanlivosť a veľkorysosť, bez ktorých nemožno hovoriť o „demokratickej spoločnosti“ (Handyside v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 5493/72, rozsudok zo 7. 12. 1976, § 49).

17. V niektorých situáciách však musí sloboda prejavu ustúpiť. Limity vyjadrené čl. 26 ods. 4 ústavy explicitne uvádzajú dôvody obmedzenia slobody prejavu, pričom ide o obmedzenia, ktoré musia zodpovedať vždy demokratickému charakteru spoločnosti („opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“). Dôvodom takéhoto obmedzenia môže byť aj „ochrana práv a slobôd iných“, teda okrem iného aj záruky vyplývajúce zo základného práva na ochranu osobnosti v rozsahu garantovanom v čl. 19 ústavy a konkretizovanom najmä v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré chránia súkromné osoby pred neoprávneným zásahom zo strany iných súkromných osôb alebo štátu. Takýmto zásahom môže byť aj zverejnenie nepravdivých a poškodzujúcich údajov o určitej osobe. Teória a súdna prax preto rozlišuje medzi skutkovými tvrdeniami, u ktorých možno zisťovať ich pravdivosť, a hodnotovými súdmi. Avšak ani existencia zásahu do osobnostných práv nemusí nevyhnutne viesť k záveru o neoprávnenosti takého zásahu, ak bol dôsledkom uplatňovania iného základného práva, pričom vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci tento zásah nepresiahol hranice primeranosti (III. ÚS 73/2015).

18. Primeranosť zásahu do toho-ktorého základného práva alebo slobody v prípade jeho kolízie s iným základným právom alebo slobodou skúma ústavný súd, podobne ako iné európske ústavné súdy, vykonaním testu proporcionality. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka ako vydavateľka denníkov košický denník Korzár a Zemplínsky denník a týždenníka Roľnícke noviny si nedala ani tú námahu, aby mu inkriminované články, ktoré majú preukazovať (ňou tvrdený) zásah krajského súdu do jej práva na slobodu informácií, predložila. Na druhej strane treba uviesť, že citáciu inkriminovaných článkov okresným súdom v rámci zisťovania skutkového stavu veci (s. 3 až 4 jeho rozsudku) nespochybnila,

pričom články s takýmto označením (titulkom) sú dosiaľ prístupné verejnosti prostredníctvom internetu.

19. Ako bolo uvedené, test proporcionality v danom prípade vykonal už okresný súd (s. 9 až 11 jeho rozsudku) a ústavný súd mu v zásade nemá čo vytknúť, pretože sa rovnako nestotožňuje s tvrdením sťažovateľky, že *„informácie skutkového charakteru boli uverejnené citáciou z unesenia o vznesení obvinenia“*, resp. že použité výroky *„len vyjadrujú stav podozrenia zo spáchania trestného činu“*, avšak *„neporušujú prezumpciu nevinu“* navrhovateľky.

20. Rovnako nič nemožno vytknúť ani krajskému súdu, ktorý pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky v súvislosti s inštitútom prezumpcie nevinu poukázal na relevantnú judikatúru ústavného súdu a túto aj správne aplikoval (bod 7). V tejto súvislosti ústavný súd dopĺňa, že výpovedná hodnota inak pravdivého tvrdenia môže byť s ohľadom na kontext článku, v ktorom je uvedené, značne skreslená, resp. deformovaná (skreslenie môže byť spôsobené formou jeho podania alebo zasadením tvrdenia do takých súvislostí či okolností, ktoré objektívne vyvolá dojem skresľujúci pravdu), a to až do takej miery, že zhodnotením inak pravdivého tvrdenia dospeje čitateľ k nepravde, ktorá môže zasiahnuť do práv iných (I. ÚS 408/2010). Vecná je taká kritika, ktorá vychádza z pravdivých východiskových podkladov a ktorá z nich zároveň logicky vyvodzuje zodpovedajúce hodnotiace úsudky. Ak nie sú však tieto podklady pravdivé a ak je hodnotiaci úsudok difamujúci, potom nemožno kritiku považovať za primeranú.

21. Pokiaľ sťažovateľka namietala, že v dôsledku zamietnutia návrhu navrhovateľky na uverejnenie ospravedlnenia okresným súdom, ktoré odôvodnil uplynutím času a miestom terajšieho pobytu navrhovateľky, nebol žiaden právny dôvod na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy ako *„sekundárnej zložky náhrady“* navrhovateľke, ústavný súd uvádza, že informácia je pominuteľným majetkom a oneskorenie jej zverejnenia je spravidla spojené so stratou jej hodnoty a významu (PL. ÚS 5/03, IV. ÚS 448/2012). Verejnosť má právo na aktuálne informácie a zvlášť vtedy, ak sa týkajú otázok dôležitého verejného záujmu. Posúdenie otázky, či ide o vec verejného záujmu, môže totiž v niektorých prípadoch

závisieť aj na plynutí času. Túto povahu môže určitá vec plynutím času získať alebo stratiť (m. m. IV. ÚS 492/2012). Preto nemožno nič namietať ani proti záveru krajského súdu, že *„daná kauza spred 14 rokov už nerezonuje a ospravedlnenie v ňou žiadaných regionálnych periodikách je neefektívne, a to aj so zreteľom na náklad Roľníckych novín“*, ktoré sú celoštátnym periodikom (ako to podotkla sťažovateľka).

22. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu (bod 7) dospel k názoru, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, vychádzajúcich a nadväzujúcich na prvostupňové konanie, pričom nezistil, že by tieto závery krajského súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). O taký prípad tu však nejde.

23. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku sa ústavný súd presvedčil, že krajský súd sa odvolacími námietkami sťažovateľky (bod 6) zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že dostala odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na

súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu v dokazovaní vykonanom okresným súdom.

24. Ústavný súd preto dospel k záveru, že medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľky na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým rozsudkom krajského súdu neexistuje príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala reálnu možnosť vyslovenia porušenia uvedených práv po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, preto sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. A keďže z napadnutého rozsudku krajského súdu nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že by ním mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ani práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ústavný súd z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť aj v tejto časti.

25. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2017